

*Левандовська Х.
професор факультету економіки та менеджменту
Академія прикладних наук імені Стефана Баторія,
м. Скерневіце, Республіка Польща*

*Сиротенко Н. А.
доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

24 лютого 2022 року – сумна дата для України, подія, що кардинально змінила життя кожного з учасників і, освітній процес, в цілому. Незважаючи на наявний досвід дистанційної роботи в умовах пандемії COVID-19 з'явилися нові непередбачувані раніше виклики. Особливості організації освітньої діяльності в умовах мирного часу не спрацьовують під час війни. Форс-мажорність обставин не дозволяє прорахувати можливі деталі наперед, однак вимагає спільної злагодженої роботи задля якісної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Умови невизначеності актуалізують відповідну проблему та вимагають цілодобових спільних координаційних дій на рівнях: адміністрація ЗВО – викладачі – здобувачі вищої освіти.

Почнемо з того, що основним регулятором упродовж дії правового режиму воєнний стан залишаються Обласні військові адміністрації. ОВА, виходячи з наявної безпекової регіональної ситуації та обстановки в конкретному населеному пункті, визначає як на відповідній території відбуватиметься освітній процес.

У закладах вищої освіти можливі наступні режими організації освітнього процесу: очний – традиційна оф-лайн форма; дистанційний – он-лайн форма в синхронному та асинхронному варіантах; змішаний – поєднання очного та дистанційного режимів роботи.

Кожен з режимів підготовки здобувачів вищої освіти має свої як переваги, так і недоліки. Розглянемо їх із акцентом на особливості підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» в умовах воєнного стану в Україні.

Традиційна форма є найефективнішою формою підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування», оскільки сприяє активній взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Під час «мозкових штурмів», дискусій, інших інноваційних методик викладання навчальних дисциплін спеціальності 071 «Облік і оподаткування» формуються професійні компетентності. Однак при обрані такої форми проведення занять потрібно враховувати наявність сигналів «Повітряна тривога», тривалість повітряних тривог, не забезпеченість ресурсами – світлом, Інтернетом, опаленням, водопостачанням і відсутність студентів, які перебувають за кордоном. Усі зазначені чинники негативно впливають на якість підготовки фахівців.

Також не менш важливим аспектом є психічний та емоційний стан учасників освітнього процесу. Тривалі повітряні тривоги та перебування в спорудах цивільного захисту під час аудиторних занять значно виснажують та суттєво відображаються на активності та взаємодії здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Новим викликом для викладача в таких умовах постає необхідність оперативного редагування навчального контенту дисципліни під фактичні ресурсні можливості вивчення з конкретною групою (кількість занять, тривалість повітряних тривог під час проведення занять, відсутність електропостачання, загальну підготовленість здобувачів й їхні особистісні характеристики). Ми вже зазначали [1, с. 101], що покоління Z є: самовпевненим, дуже вибагливим до інших і не бажаючим довго працювати. Для Z-генерації не зручно витратити час на читання повнотекстового матеріалу й тим більше самостійне критичне опрацювання інформаційних масивів різноманітних даних. І тут викладач для кожного

факультету, потоку, групи мусить індивідуально визначити, які саме теми можна ущільнити й дати на самостійне опрацювання, а які потребують спільного поглибленого розгляду. Заздалегідь це прорахувати не можна. Також необхідно розрізняти між собою навчальні дисципліни. Є такі, що залишаються не змінними або майже не змінними впродовж року, і, якщо студент у конспекті лекцій побачить ретроспективні дані, таке вивчення ніяк не нашкодить йому, а лише розширить кругозір. Стосовно більшості фахових навчальних дисциплін спеціальності 071 «Облік і оподаткування» такі ситуації неприйнятні, бо істотно впливають на якість отриманих знань. Постійні законодавчі зміни потребують негайного редагування навчальних матеріалів, обговорення змін зі студентами, що є подвійним викликом для викладача в умовах відсутності або обмеженого доступу до ресурсів.

У 2022 році додалися проблеми з проходженням виробничої практики на підприємствах (установах, організаціях):

- через об'єктивні обставини значно скоротилася кількість господарюючих суб'єктів;
- керівники підприємств не бажають нести відповідальність за практикантів, не зацікавлені в розповсюдженні інформації про результати своєї діяльності і як наслідок укладанні договорів з університетом про проведення практики здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»;

- наявні повітряні тривоги значно зменшують фактичну кількість годин практичної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» на базі практики.

Усе це безумовно впливає на якість підготовки фахівців спеціальності 071 «Облік і оподаткування» при традиційній формі організації освітнього процесу.

Дистанційний режим роботи. У підготовленій МОН України інформації [2] вказується, що такий режим освітнього процесу запроваджується на території ведення бойових дій і тимчасово окупованій території. Однак необхідно визнати, що в умовах воєнного стану це найнебезпечніша та найоптимальніша форма. У публікації [3, с. 19] нами звернуто увагу на існуючі переваги та недоліки такої форми підготовки. До переваг віднесено – можливість вивчати теорію й виконувати практичні справи в зручний для здобувача вищої освіти час. До недоліків включено – втрату «живого» контакту здобувача вищої освіти і викладача, можливу відсутність на парах студентів, що перебувають за кордоном. Розглядаючи глибше проблему поганого відвідування занять такими студентами потрібно звертати увагу на часові пояси, доступність Інтернету в місцях перебування, наявність домашнього комп'ютерне забезпечення, психологічний стан тощо.

Дистанційне навчання в закладах вищої освіти, що займаються підготовкою здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» може відбуватися в синхронному та асинхронному режимах роботи.

Перевагою синхронного режиму навчання є оперативна взаємодія всіх учасників освітнього процесу в режимі реального часу. Недоліком – вимога присутності здобувачів вищої освіти в чітко визначений розкладом час.

Перевагою асинхронного режиму навчання є можливість навчатися за індивідуальним графіком в зручний час. Недоліком – необхідна внутрішня самодисципліна та відповідальне ставлення до своєчасності виконання завдань.

За 2022 рік сталися певні зміни. З жовтня місяця Zoom Video Communications, Inc. надав ЗВО безкоштовний доступ до корпоративної версії своєї платформи «Zoom Education» та застосунків «Large Meetings». Серед переваг – безлімітний час відеоконференцій, збільшена кількість учасників, покращений функціонал.

Ще більше загострилася проблема проведення контрольних заходів, окрім наявної раніше – впевненості в добросовісності здобувачів вищої освіти, додалися – повітряні тривоги, відсутність або технічні труднощі з доступом до Інтернету; психічний та емоційний стан здобувачів вищої освіти. Наприклад, можна мати глибокі знання, але через відсутність повноцінного відпочинку, хвилювання через обстріли в день контрольного заходу не виконати елементарні завдання. Це змушує викладачів: індивідуально аналізувати кожен роботу; додатково проводити опитування зі студентами, що не задоволені отриманим